

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XXIX. De Nariscis; qui & Naristi, & Naristæ; & posterioribus temporibus Armalausi dicti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

Τῶν δὲ Θουριγγίων Βυργυνδιῶνες ἔσονται ἀπὸ τῆς νότιον ἀγέρας πρὸς τὸν ἄριστον ποταμὸν ὄνομα· Σάβοι τε ἀπὸ
Θουριγγίων ἔσονται Ἰαλαμοὶ, ἰαλαμοὶ ἔστιν. id est: *Haud procul Thoringis Burgundiones, in austrum*
versus, colebant. iterumq. sub Thuringis Svabi & Alamani, valida gentes, Manet hodieque,
in antiquis circa Norimbergam Svevorum sedibus, nomen eorum in duobus opidis *Schwab-*
bach: quorum alterum in septemtriones versum fluvio cognomini adpositum.

At tandem verò, quum Alemanni prorsus omnes Germaniam reliquerunt; Svevi
Hermunduri in eorum fedebis paulatim ad Danubii fontem, ac porrò in Rhætiam ad Bri-
gantium usque lacum succedentes, nomen his terris suum intulerunt, quod in hanc
usque diem manet. nam *Schwaben land* dicitur regio, ducatus titulo insignita; & incolæ
10 *Schwaben*. Hinc est illud Paulli Diaconi, lib. II, cap. XV: *Liguria usque ad Gallorum*
fines extenditur. inter hanc, & Svaciam, hoc est, Alamannorum patriam, que versus septem-
trionem est posita, dua provincia, hoc est, Rhetia prima, & Rhetia secunda, inter Alpes con-
sistunt, in quibus proprie Rheti habitare noscuntur. At lib. III, cap. XV III, Aufonii & Clau-
diani more, Svevorum Alemannorumque nationes, vel faltem nomina, confundit: *Ex*
Svavorum, hoc est, Alamannorum gente oriundus, inter Longobardos creverat.

Ex his igitur satis clarè jam manifestòque patet, posterioribus sæculis eam, ceu pro-
prio peculiarique vocabulo, dictam fuisse *SVEVIAM*, quæ antea, particula permagna
illius Sveviæ, Hermundurorum fuit sedes.

CAP. XXIX.

20

De *NARISCIS*: qui & *NARISTI*, & *NARISTÆ*;
& posterioribus temporibus *ARMALANSI* dicti.

AUCTOR noster, eodem libro de Germaniâ: *Iuxta Hermunduros Narisci, ac*
deinde Marcomanni & Quadi agunt. eaque Germania velut frons est, quatenus Da-
nubio pratexitur. Ergo *NARISCI* quoque in ripâ Danubii, inter Hermun-
duros ac Marcomannos, qui Bojohæmum incoluerunt. Limites igitur fuere,
à meridiè Danubius, ab Aeni conflente ad Ingolstadium usque: ab occasu, linea hinc
ad Mæni fonte ducta: ab ortu æstivo, Bojohæmici montes ac saltus. Atque huc rectè
30 faciunt etiam ea, quæ à Strabone, ac Ptolemæo, super Nariscis & Gabretâ silvâ & Navo
flumine adferuntur. quorum hic ita: Ἰπὸ τῆς Σαδητῆ ὄρη τῶν Δουροχαιμῶν· Ἰπὸ δὲ τῆς ὄρη Οὐα-
ρῆσι· ἔστι ἡ Γαβριτῆ ὄρη· Ἰπὸ δὲ τῆς Γαβριτῆ ὄρη τῶν Μαρκομανῶν. hoc est: *Supra Sudetos mon-*
teis Teuriochama: sub montibus Variisti: dein Gabrita silva: sub Gabritâ silvâ Marcomanni.
Sudeti montes sunt, qui in Theuringiâ exsurgentes, effusis Visurgi, Salâ, Mæno, Egrâ,
ac Navo, amnibus, Bojohæmi latus occidentale cingunt ad Danubium: in quibus saltus
sternuntur Theuringicus & Bojohæmicus, vulgò *der Döringer und Böhaimer wald*. Supra
hos monteis collocat *Teuriochamas*, qui fortè sunt *Theuringi*: infra hos Οὐαρῆσι· quo-
rum vocabulum jam alii antè me correxerunt in *Ναροσκοί*. Marcomanni Bojohæmum
tenuere. Gabrita igitur silva fuit inter Nariscos & Marcomannos, id est, in dictis mon-
40 tibus Sudetis, à Bojohæmi ac superioris Palatinatus confinio in Theuringiam usque ex-
tensa. Atque hinc rectè paullo antè flumen, quod hodiè vulgò adpellatur *die Nabe*, ex
Gabretâ silvâ profluere tradidit. Verba ejus illic hæc sunt: τῶν δὲ μεσημβριῶν τῆς Γερμα-
νίας ἀπὸ τῆς ὄρη τῆς Δουροχαιμῶν τῶν Δουροχαιμῶν· ὁ ἵσθμὸς ἐστὶν τῶν ποταμῶν· Ἡ κεφαλὴ δὲ Δα-
νουβίου ποταμοῦ· τὸ δὲ τῶν ἐκτροπῶν εἰς τὴν Γερμανίαν πρῶτος ποταμὸς· τὸ δὲ τῶν ἐκτροπῶν εἰς τὴν
μεσημβριαν φέροντι ποταμὸς, ὃς καλεῖται Αἰνῶν· τὸ δὲ τῶν ἐκτροπῶν εἰς τὴν ἀρῆντιον φέροντι
δοκίμης ποταμὸς, ὃς ἐστὶν τῶν Γαβριτῶν ὄρη· τὸ δὲ τῶν ἐξ ἡς ἐκτροπῶν εἰς τὴν Λέαναν ὄρη
ποταμὸς ἀρῆντιον φέροντι ποταμὸς· ἐξ ἧς ἐκτροπῆς, ἀφ' ἧς ἐστὶν ἡ ἐκτροπῆ εἰς τὴν μεσημβριαν φέροντι
ποταμὸς, ὃς καλεῖται Ναρῆσιων. (lege Ἀρῆσιων.) id est: *Latus autem Germaniæ meridionale ter-*
minat Danubii pars occidentalis. qua situm habet hujusmodi: Caput Danubii amnis. id, quod
50 *est juxta discessum primi fluminis in Germaniam versus. id, quod est juxta discessum amnis versus*
meridiem ducentis; qui vocatur Aenus. id, quod est juxta discessum amnis secundi in septem-
triones versus ducentis ad Gabritam silvam. id, quod deinceps est juxta discessum amnis apud
Lunam silvam, versus septemtriones fluentis. dein conversio, à qua est discessus amnis in meri-
diem versus fluentis; qui adpellatur Arrabo. Meridionale Germaniæ latus cludi ait amne
Danubio. ejus tractum per confluentia in eum flumina describit. in dextrâ ripâ, à meri-
die recenser *Aenum & Arrabonem*; quorum ille vulgò nunc *die In*, juxta Passlavium; hic
Rabe, juxta cognominem sibi Hungariæ urbem, in Danubium defluunt. A lævâ ripâ,
id est, à septemtrionibus, tria notat flumina: quorum secundum à *Gabretâ silvâ* deducit;
tertium

tertium à *Lunâ silvâ*. Treis maximos hujus ripæ amnes voluisse eum indicare, haud dubium esse potest. In maximis heic primum scimus esse *Marum*, vulgò *die Mark* Germanis, Slavis *Moráná*, Moraviam secantem: secundum verò *Narum*, vulgò *die Nabe*, à dictis *Sudetis montibus* & *silvâ Gabretâ* profluentem. tertius, ex notatâ à Ptolemæo distantia, erit *Brentius*, inter opida *Lauing* & *Gundelsing* Danubio sese miscens. nec obstat, quòd hujus confluentem supra confluentem *Lichi*; quum primum amnem Ptolemæus infra *Lichum* Danubio adfundat, sic scilicet falsò etiam secundum longè infra Aenum Danubio jungatur. De *Gabretâ silvâ* convenit ei cum Strabone; cujus verba, in lib. VII, hæc sunt: *ὁ δὲ Ἑρκυῖος δρυμὸς πικρὸς τε ἐστὶ καὶ μεγαλόδενδρος, ἐν χαλεποῖς ἱρρυνοῖς κύκλον ἰσοπερικυβάντων μέγαν, ἐν μέσῳ δὲ ἰδρυται χώρα καλῶς οἰκείσθαι δυναμένη, περὶ ἧς εἰρήκαμυρ.* id est: *Hercynius saltus densior est, magnisque confitus arboribus, locis naturâ munitis magnum includens circulum: in cujus medio est regio, apta habitationi egregie; de quâ diximus.* De *Bojohæmo* eum loqui, suo loco ostendetur. pergit paullo post: *Ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλη ὕλη Γαυθρητῶν μεγάλη· ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν Σηθηῶν· ἐπεὶ δὲ ὁ Ἑρκυῖος, ἔχεται δὲ κακῶν· καὶ ἄλλων.* hoc est: *Est & alia silva magna Gaubreta: post quam Suevorum sedes. mox Hercynius saltus; quem & ipsum Sævi tenent.* *Silvam Gabretam* eandem intelligit, quam Ptolemæus; nempe *Theuringicam* ad *Bojohæmum* usque: silvæ deinde junctos *Suevos Nariscos*: dehinc *Hercynium saltum*, quem *Sævi* tenebant *Marcomanni*, & *Quadi*. *GABRETA* igitur *SILVA* est, quæ hodiè partim *Theuringicus*, partim *Bojohæmicus* vocatur *saltus*: in cujus jugo pi-

nifero oritur *Narus* amnis, *Nariscos* interfluens.

Includunt nunc dicti *Nariscorum* fines *Palatinatum* superiorem, qui & *Bavariæ Palatinus* dicitur; dein *Lantgraviatum Leuchtenbergensem*.

Ad vocabulum gentis quod attinet; legitur id, ut antè ostensum, apud Ptolemæum *ὄναρσι*: quod viri docti corrigendum putarunt in *Ναρισκοί*. Equidem ego de *οὐ* in *N* mutando nihil ambigo: at de *τ* in *κ* vertendo etiamnum dubito. quidpe quamvis ipse Taciti exemplarium fidem Ptolemæi exemplaribus prætulerim; præsertim, quum apud Jul. quoque Capitolinum in *M. Antonino* legantur *Narisci*: tamen è diverso pro Ptolemæo facere video, quod apud Theodosium è Dionis historiâ iidem populi dicantur *Ναρισται*. ita ut ferè credam, promiscuè ea vocabula usurpasse quondam Græcos: quemad- 30 modum *Ταυροῦκας* quoque dixerunt *Ταυροῦτες*, & *Ταυροῦτας*. teste Strabone libro VII. Longè rectius tamen, magisque genuinum erat *NARISCI*; ex Germanico derivativi generis vocabulo *thi Narischen*. Etenim, aut flumen *Nabum* adcolis quondam dictum fuit *thi Nare*; unde genti nomen derivatum *thi Narischen*: aut genuinum nomen *thi Narischen*, Romani vitiarunt in *Nariscos*.

De cetero, nomen hoc gentis ultimò refertur à *Dione* & *Capitolino* in *M. Antonini* principatu. Posterioribus temporibus, tabulæ itinerariæ, eodem situ, inter *Alemanos* & *Marcomannos* dicuntur *ARMALASI*: & apud *Aethicum* inter *Germaniæ* gentis vitiatò vocabulo *Armolai*. Quando priscum nomen, & quâ de causâ mutaverint, haud facilè dixerim.

CAP. XXX.

De BOJOHÆMO, ejusque incolis BOJIS,
& MARCOMANNIS.

TERRAM *Bojohæmicam* qui primum *Germani* incoluerint, incertum est. *Bojos* deinde, *Gallicam* gentem, immigrasse, ex Tacito satis perspicuè disco. Verba ejus in libro de *Germaniâ* hæc sunt: *Iuxta Hermunduros Narisci, ac deinde Marcomanni & Quadi agunt. Præcipua Marcomannorum gloria, viresque: atque ipsa etiam sedes, pulsis olim Bojis, virtute parva. Nec Narisci Quadive degerant. Eaque Ger-* 50 *mania velut frons est, quatenus Danubio prætexitur. Et eodem libro antea: Validiores olim Gallorum res fuisse, summus auctororum divus Iulius tradit. eoque credibile est, etiam Gallos in Germaniam transgressos. Quantulum enim amnis obstabat, quò minùs, ut quaque gens eva-* *luerat, occuparet permutaretque sedes, promiscuas adhuc, & nullâ regnorum potentia divisas? Igitur inter Hercyniam silvam, Rhenumque & Mænum amnes, Helvetii, ulteriora Boji, Gal-* *lica utraque gens, tenuère. Manet adhuc Bojemi nomen; significatque loci veterem memoriam; quamvis mutatis cultoribus. De tempore, quando huc Boji transiverint, tam varias doctissimorum etiam hominum, tamque discrepanteis video sententias, ingenteisque errores,*